

မြန်မာကဗျာများမှ ခေတ်ကာလခံသွေမှု

ခင်ဝင်းနွယ်*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာကဗျာများ၌ တွေ့ရှိရသော ခေတ်ကာလ သွေဖည်မှုများကို လေ့လာ တင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာ စာပေ၌ စကားပြေနှင့်ကဗျာဟူ၍ ကဏ္ဍနှစ်ရပ်ရှိပေရာ ကဗျာသည် စကားပြေ ထက် လွတ်လပ်စွာ ရေးဖွဲ့နိုင်ခွင့်ရှိသော်လည်း ဖွဲ့ထုံးစပ်နည်းအရ ကဗျာသည် စကားပြေထက် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်း ပိုများသည်ကို တွေ့ရသည်။ ကာရန် စည်းကမ်း အသံစည်းကမ်းများ၏ တင်းကြပ်မှုကို ဖြေလျော့နိုင်စေရန်အတွက် စာဆိုတို့သည် အခွင့်ထူးတစ်ရပ်ယူကာ ကဗျာကို စပ်ဆိုခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ စပ်ဆိုရာမှတစ်ဆင့် ကဗျာတွင် ခေတ်ကာလသွေဖည်မှုများဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ဤသို့ လေ့လာတင်ပြခြင်းဖြင့် ပါရာဏစကားလုံး ပါဠိသက် စကားလုံးများ သည် ကဗျာ၏ ကာရန်ကိုလည်းကောင်း၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ။ ။ကာရန်၊အသံ၊ စည်းကမ်း၊ အခွင့်ထူး၊ သွေဖည်မှု။

နိဒါန်း

ကဗျာသည်စာဆို၏ အတွေးအမြင် ခံစားချက် အစရှိသည် တို့ကို ကာရန် စည်းကမ်း၊ အသံအရေအတွက် ဆိုင်ရာစည်းကမ်းတို့ဖြင့် ရေးဖွဲ့ရသဖြင့် ထိုစည်းကမ်း တင်းကြပ်မှုတို့ကို ဖြေလျော့နိုင်စေရန် စာဆိုအခွင့်ထူးတစ်ရပ်ဖြင့် ရေးစပ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ရေးစပ်ခဲ့ခြင်းဖြင့် စံသွေမှုအမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ထိုစံသွေမှုသဘော သဘာဝတို့နှင့်အတူ ခေတ်ကာလသွေဖည်မှုကို လေ့လာ တင်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယနေ့ခေတ်တွင် သုံးစွဲနေသော ဝေါဟာရစကားလုံးများကို စံအဖြစ်သတ်မှတ်၍ ရှေးခေတ်ကသုံးစွဲခဲ့သော ပါရာဏစကားလုံးများ၊ ပါဠိသက်စကားလုံးများ၊ ခေတ်ကို ကျော်လွန်၍ သုံးစွဲရေးဖွဲ့ထားသော စကားလုံးများကို ကဗျာများနှင့် ယှဉ်တွဲ၍ လေ့လာ တင်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

၁။ စံသွေမှုသဘောသဘာဝ

စာပေသည် လူမျိုး၏အသက်၊ စာပေသည်လူမျိုး၏ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ် ဖြစ်သည်။ စာပေသည်လူမျိုး၏ အဆင့်အတန်းကို ဖော်ပြနိုင်သည်။ ထိုစာပေကို ဘာသာစကားဖြင့် တည်ဆောက်ရသည်။ ရသစာပေအဖွဲ့တစ်ရပ်ဖြစ်သော ကဗျာစာပေ

*ကထိက၊ မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်အရှေ့ပိုင်းတက္ကသိုလ်

အဖွဲ့ကိုလည်း ဘာသာစကားဖြင့် ပုံဖော်ရသည်။ ထိုသို့ ပုံဖော်ဖန်တီးရေးဖွဲ့ရာ၌ အနုပညာစံများ မြောက်မြားစွာရှိသည်။

“စံချိန်စံနှုန်း’ ဟူသော ဝေါဟာရ၏အဓိပ္ပာယ်ကို မြန်မာအဘိဓာန်၌”

“စံ-န၊ အကောင်းဆုံးနမူနာ၊ နှိုင်းယှဉ်ရန်အခြေခံပြုထားသောအရာ”^၁
ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ဇော်ဂျီကလည်း

“ကဗျာရေးသူတို့တွေ့မြဲ၊ ကြံမြဲဖြစ်ကြတဲ့ စေတနာဖြစ်မှု၊ မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ ခံစားမှု၊ စိတ်ကူးဉာဏ်သက်ရောက်မှု၊ ဘဝအသိပေါ်လာမှု စသည်တို့ကို ယေဘုယျ အားဖြင့် ဖော်ပြထားပါတယ်”^၂ (ကဗျာသဘော) ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

အလားတူပင် စာပေဝေဖန်ရေး သဘောတရား အခြေခံကျမ်း၌ ဇော်ဇော်အောင် က

“လူတစ်ယောက်က ကဗျာတစ်ပုဒ်ကိုဖတ်သည်။ မြတ်မြတ်နိုးနိုး တန်ဖိုးထား၍ ဖတ်သည်။ ဖတ်ရုံမျှမကတော့ သူဘာကြောင့် ကြိုက်ရ သလဲ သူဘာကြောင့် နှစ်သက် ကြည်နူးရသလဲ စကားအသုံးအနှုန်း အလင်္ကာများ၊ အသံကာရန်များ၊ အဓိပ္ပာယ် အနက်သဘောများကို စူးစမ်းလေ့လာ၍ ဤသို့သောအချက်အလက် အင်္ဂါလက္ခဏာ များကို “စံ” သတ်မှတ်၍ အခြားကဗျာများကိုလည်း ဤကဗျာ ကောင်းသည်၊ ဤ ကဗျာ မကောင်း၊ ဘာကြောင့်ကောင်းသည် ဘာကြောင့်မကောင်း ဟု ဆုံးဖြတ် ပြောဆိုသည်”^၃

ဟူ၍ ကဗျာတစ်ပုဒ်တွင် စကားအသုံးအနှုန်း အလင်္ကာများ အသံကာရန်များ အဓိပ္ပာယ် အနက်သဘောများကို ပေါင်းစပ်၍ နှစ်သက်ကြည်နူးမှုကို စံအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါ သည်။

ဤသည်ကို မောင်မွန်နွယ် (ရွှေဝယ်)၏ “ကျေးဇူးရှင်မိဘနှစ်ပါးသို့” ဟူသော မေတ္တာကဗျာတွင်

“မွေးမိခင်၏၊ သန့်စင်ရွန်းလက်၊ မေတ္တာဖက်သည့်၊ မျက်နှာလှလှ၊
မြင်လိုက်ရလျှင်၊ လမင်းဝင်းသည် မထင်မိ။

^၁ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၉၊ ၈၈။

^၂ ဇော်ဂျီ၊ ၁၉၈၃၊ ၁၄။

^၃ ဇော်ဇော်အောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၂။

မွေးဖခင်၏၊ ကြည်လင်ရွန်းလက်၊ မေတ္တာဖက်သည့်၊ မျက်နှာပြေပြေ၊
မြင်ရလေလျှင်၊ နေမင်းလင်းသည် မထင်မိ။
အော် မိဘမေတ္တာ၊ စေတနာသည်၊ နှိုင်းရာမဲ့လျှင်း၊ တုလွတ်ကင်းထိ၊
ပဝင်း တောက်ပြောင်လွန်းတကား”^၁

ဟု အမိကို ‘လမင်း’၊ အဖကို ‘နေမင်း’ ပမာထား၍ အမိအဘနှစ်ပါး၏ မေတ္တာ၊ စေတနာသည် အနှိုင်းမဲ့အဖြစ် ဖော်ပြထားရာ မိဘတိုင်း၏ မေတ္တာပြုယုဂ်၊ သားသမီး တိုင်း၏ အမိအဖတို့အပေါ် ကြည်ညိုမှုတို့ကို အထင်းသားမြင်တွေ့စေ၍ နှစ်သက် ကြည်နူးမှုကို ပေးစွမ်းစေပါသည်။

တစ်ဖန်စာဆို၏ အတွေးအခေါ်နှင့် ခံစားမှုကို သဒ္ဒါလင်္ကာရ၊ အတ္ထာလင်္ကာရ တို့ဖြင့် အကဲဖြတ်ကြပါသည့်။ ထို့ကြောင့် ဇော်ဂျီက

“ပုံသဏ္ဍာန်သည် အကြောင်းအရာ၌ အသက်ဝင်အောင်ပြုတတ်သော (ဝါ)ပရိသတ်၌ ရသပေါ်အောင်ပြုသတ်သောသဘောပင်ဖြစ်သည်။”^၂

ဟု ဆိုသည်။

တစ်ဖန် ဒဂုန်တာရာကလည်း

“စာပေပုံသဏ္ဍာန်ဟု ဆိုလိုက်သည်နှင့် စကားအသုံးအနှုန်း၊ အစပ် အဟပ်၊ ကာရန်၊ ဟန်၊ ရေးသား နည်းစသည်ဖြင့် ကျယ်ဝန်းလှစွာ အကျုံးဝင် လာပေသည်။ စာပေပုံသဏ္ဍာန်ဟူသော ဝေါဟာရသည် အတွေးအခေါ် တစ်ရပ်လုံးကို လွှမ်းခြုံစုပေါင်း၍ ခေါ်ဝေါ်သမုတ် သော သမူဟနာမ်ဖြစ်ပေသည်။”^၃

ဟူ၍ ဖော်ပြမိန့်ဆိုထားပါသည်။

မောင်မွန်နွယ်(ရွှေဝယ်) ၏ ‘မေတ္တာ’ ကဗျာသည် မိဘနှစ်ပါးအပေါ်ထားသော သူ၏မြတ်နိုးမှု၊ ထင်မြင်မှု၊ မေတ္တာသဘောအစုတို့ကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစွာ ရေးသား ဖော်ပြထားနိုင်ပါသည်။

“စံချိန်၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း မြန်မာအဘိဓာန်တွင်

^၁ မွန်နွယ်၊ မောင်(ရွှေဝယ်)၊ ၁၉၆၈၊ ၁၁၉
^၂ သိန်းဟန်၊ ဦး(ဇော်ဂျီ)၊ ၁၉၇၅။
^၃ တာရာ(ဒဂုန်)၊ ၁၉၉၉၊ ၂၂၅။

“ စံချိန်-န၊ စံအဖြစ် အမြင့်ဆုံးသတ်မှတ်ချက် ”^၁

ဟု ဖော်ပြထားရာ ဇော်ဇော်အောင်ကလည်း

“ခံစားမှုအစစ်အမှန်ဆိုသည်မှာ” (Sincerity)ကို ဆိုလိုပါသည်။ စစ်မှန်သော နှလုံးသားထဲကခံစားမှုတွင်မရပ်၊ ပရိသတ်ကို ကူးစက် ခံစားစေနိုင်မှ အနုပညာမြောက်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ ထို “စံ” သည် အနုပညာ၏ အမြင့်ဆုံးစံအတိုင်းအတာ ဖြစ်သည်။”^၂

ဟုဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ထိုဖွင့်ဆိုသတ်မှတ်ချက်များအရ ကဗျာတစ်ပုဒ်၏ စွမ်းအင်သည် ကဗျာစာဆို ၏ အတွေးအမြင်ကို ကဗျာဖတ်သူ၏ သိမြင်ခံစားမှုအတိုင်းအတာပေါ် သက်ရောက် လျက်ရှိသည်။

မင်းသုဝဏ်၏ ‘မင်းရဲကျော်စွာ’ ကဗျာတွင် သူရဲကောင်းတို့၏စိတ်ဓာတ်နှင့် အမှုအကျင့်ကို

“ငါရှိပေလျက်၊ ပြည်ကိုဝက်၍၊ နန်းထက်မင်းမှု၊ ငါ၏တူဟု၊
နိုင်သူမင်းက၊ ဖိတ်ခေါ်သည်။

ဘကြီးတော်ရဲ့၊ ကျေးဇူးငဲ့လည်း၊ တိုင်းပြည်မဲ့သူ၊ မဟုတ်ပါတဲ့။

သားတော်ရင်နှစ်၊ သားရင်းစစ်သို့၊ ထီးလှစ်မင်းမှု၊

ငါ၏တူဟုနိုင်သူမင်း ကဖိတ်ခေါ်သည်။

ဘကြီးတော်ရဲ့၊ ကျေးဇူးငဲ့လည်း၊ ဖခင်မဲ့သူ၊ မဟုတ်ပါတဲ့။

ငါ၏ထံမှောက်၊ ဆေးဝါးသောက်၍၊ ထမြောက်ခဲ့မှု၊ ပြန်လေတူဟု၊

နိုင်သူမင်းက၊ ဖိတ်ခေါ်သည်။

ဘကြီးတော်ရဲ့၊ ကျေးဇူးငဲ့လည်း၊ သေခြင်းမဲ့သူ၊ မဟုတ်ပါတဲ့”^၃

ဟူ၍ မွန်ဘုရင်ရာဇာဓိရာဇ်နှင့် မင်းရဲကျော်စွာတို့၏ တိုက်ပွဲတွင် သူရဲကောင်းတို့၏ စိတ်ဓာတ်ကို အထင်အရှားမြင်တွေ့ရသည်။ စာဆိုဖော်ပြလိုသော အတွေးသရုပ်ကို စာဖတ်သူရင်ထဲသို့ အထိရောက်ဆုံး ပို့ဆောင်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ သူရဲကောင်းတို့၏ နှလုံးသားအလှ၊ ရဲရင့်ခြင်းစွမ်းအားကို မြင်တွေ့နိုင်စေခဲ့သည်။

^၁ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၉၊ ၈၈။

^၂ ဇော်ဇော်အောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၁၃၉။

^၃ မင်းသုဝဏ်၊ ၁၉၆၈၊ ၂၃၉-၂၄၀။

တစ်ဖန် ဇော်ဇော်အောင်ကလည်း

“အနုပညာသည် ပရိသတ်သို့ကူးစက်သွားခြင်းဒီဂရီ(အနည်း၊ အများ) သည် အနုပညာမြောက်မှုအတွက် တစ်ခုတည်းသော စံအတိုင်းအတာ ဖြစ်သည်။ အနုပညာ ပစ္စည်းဖြစ်ကြောင်း အခိုင်အမာ ပြောဆိုနိုင် သည့်အချက်မှာ လူအားလုံး နားလည်ခြင်းနှင့် (အတန်းအစားမခွဲ) လူသား အားလုံးသို့ ကူးစက်မှုဝေခံစား စေနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။”^၁

ဟူ၍ တော်လ်စတိုင်း၏အဆိုကို ဖော်ပြထားပါသည်။

ဤဖွင့်ဆို သတ်မှတ်ချက်အရ အနုပညာပစ္စည်းတစ်ခုသည် ပရိတ်သတ်သို့ ကူးစက်မှုဝေခံစားစေနိုင်မှသာလျှင် အနုပညာမြောက်နိုင်ပါသည်။

မြန်မာအဘိဓာန်တွင် “စံနှုန်း” အဓိပ္ပာယ်ကို

“စံနှုန်း-န၊ စံအဖြစ်သတ်မှတ်ထားသောနှုန်း”^၂

ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ဇော်ဇော်အောင်ကလည်း

“စာပေသည် အနုပညာပစ္စည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ထိုအနုပညာပစ္စည်း work of art သည် ခံစားမှုဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အနုပညာပစ္စည်းသည် ရသသဘော လွှမ်းမိုးနေပြီး ထိုပစ္စည်းကို ဖန်တီးပြုလုပ်ရာတွင် ဘာသာစကားကို အသုံးပြု၍ ဖန်တီးပြုလုပ်သည်။ စိတ်ကူးဉာဏ် ကွန့်မြူး၍ ဖန်တီးပြုလုပ်သည်”^၃

ဟူ၍ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ဖန်တီးရေးဖွဲ့ရာ၌ ကဗျာရေးဖွဲ့သူ၏ စိတ်ကူးဉာဏ်ကို စံနှုန်းတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါသည်။

ဦးတင်ဇ (ရှမ်းပြည်)က

“အသံနှင့်အကြောင်းအရာ၊ တင်စားချက်နဲ့အကြောင်းအရာ၊ အတ္ထာ လင်္ကာရနဲ့ သဒ္ဒါလင်္ကာရတို့ အညီအညွတ်အပြေအပြစ် ချောမွေ့စွာ ရောယှက် ပေါင်းဖက်မိရင် ကဗျာကောင်းတစ်ပုဒ်”^၄

^၁ ဇော်ဇော်အောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၁၃၉။
^၂ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၉၊ ၈၈။
^၃ ဇော်ဇော်အောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၁၄။
^၄ တင်ဇ၊ ဦး(ရှမ်းပြည်)၊ ၁၉၈၃၊ ၁၄၁

ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် အနုပညာပစ္စည်းတစ်ရပ်ဖြစ်သော ကဗျာစာပေအဖွဲ့တွင် ကဗျာ ရေးဖွဲ့သူ၏ စိတ်ကူးဉာဏ်မှပေါက်ဖွားလာသော အကြောင်းအရာ အနက်အဓိပ္ပာယ် တို့ကို အတ္တလင်္ကာရ၊ သဒ္ဒါလင်္ကာရတို့ဖြင့် တန်ဆာ ဆင်ရေးဖွဲ့လေ့ရှိသည်။

ဇော်ဂျီ၏ ‘ဖားပြုမ’ ကဗျာတွင်

“မျက်လုံးငယ်ကြောင်၊ ကိုယ်ရောင်ပြာမွဲနှင့်၊ ဗိုက်ရွဲလေသေး။
ဖားဖိုကမူ၊ ကြည့်ရင်းလွန်ကြည်ဖြူလို့၊ ဇမ္ဗူမှာ သည်လိုမေ့ကို
တွေ့ဖို့ပုံဝေးတဲ့”

ဟု ‘မချစ်လျှင်မလှ၊ ချစ်လျှင်လှ’ ဆိုသကဲ့သို့ လူတို့၏အမြင်တွင် ဖားပြုမသည် မလှပါ။ သို့သော် ဖားဖို၏အမြင်တွင် ဖားပြုမသည် ဇမ္ဗူဒီပိတစ်ခုလုံးတွင် အလှဆုံး ဖြစ်နေသည်။ ထို့အတူ လူသားသည် လူသားချင်း၊ တိရစ္ဆာန်သည် တိရစ္ဆာန်ချင်း၊ မျိုးနွယ်တူချင်းကိုသာ နှစ်သက်လေ့ရှိသည့်သဘောကို စာဆိုသည် စိတ်ကူးဉာဏ် သက်ဝင်၍ အတွေးသရုပ်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

ကဗျာစာပေအဖွဲ့တွင် အနုပညာစံမြောက်စေနိုင်သော အချက်အလက်များ များပြားစွာရှိပါသည်။ စကားအသုံးအနှုန်း၊ အလင်္ကာ၊ အသံ၊ ကာရန်၊ အနက် အဓိပ္ပာယ် သဒ္ဒါလင်္ကာရ၊ အတ္တလင်္ကာရ၊ စာပေပုံသဏ္ဍာန်၊ စာဖတ်သူရယူခံစားနိုင်မှု၊ စာဆို၏ စိတ်ကူးဉာဏ်သက်ဝင်မှု၊ အစရှိသည့်အနုပညာစံများဖြင့် ကဗျာစာပေအဖွဲ့ကို စုပေါင်း ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ ထိုသို့သော စံမြောက်စေရန် ကဗျာစာပေအဖွဲ့ကို ရေးဖွဲ့ရာ၌ အသံ၏စည်းကမ်း၊ ပဒ၏စည်းကမ်း၊ ကာရန်စည်းကမ်းများ၏ တင်းကြပ် မှုကို ဖြေလျော့စေရန် စာဆိုအခွင့်ထူးဖြင့် ကဗျာကို ဖွဲ့စပ်ရာမှတစ်ဆင့် စံသွေမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာရပါသည်။

၂။ မြန်မာကဗျာနှင့်စံသွေမှုသဘော

စာပေဆိုသည်မှာ စိတ်ကူးဉာဏ်ဖြင့် ဖန်တီးရေးဖွဲ့သော စာပေ၊ ရသစာပေကို ဆိုလိုပါသည်။ တစ်ဖန် ထိုစာပေအဖွဲ့ကို ဘာသာစကားဖြင့် ပုံဖော်ထားပါသည်။ စာပေအဖွဲ့ဟုဆိုရာတွင်လည်း စကားပြေနှင့်ကဗျာဟူ၍ အပိုင်းနှစ်ပိုင်း ပါဝင်ပါသည်။ ကဗျာနှင့်စကားပြေကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် ဘာသာစကားသုံးနှုန်းရာ၌ ကဗျာက စကားပြေလောက် လွတ်လပ်မှုမရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။ ဖွဲ့စပ်ပုံအရကြည့်လျှင်လည်း ကဗျာကစကားပြေလောက် လွတ်လပ်မှုမရှိပေ။ ကဗျာတွင် အသံဆိုင်ရာ စည်းကမ်း

^၀ ဇော်ဂျီ၊ ၁၉၉၈၊ ၁၁၁။

များ၊ ကာရန်ယူပုံဆိုင်ရာ စည်းကမ်းများ၊ အသံအရေအတွက်ဆိုင်ရာ စည်းကမ်းများ၊ စကားလုံးအနက်အဓိပ္ပာယ် ကျစ်လျစ်ခြင်း၊ ရည်ရွယ်ချက်ကို တိုတိုရှင်းရှင်းနှင့် တင်ပြရခြင်း စသည့် စည်းကမ်းဘောင်အတွင်း ဖွဲ့စပ်ရသည်။ ကဗျာရေးဖွဲ့ရာတွင် ထိုစည်းကမ်းချက်များ၏ ဘောင်အတွင်းက ရေးဖွဲ့ရသဖြင့် လွတ်လပ်မှု နယ်ပယ် ကျဉ်းမြောင်းသည်။ ထိုကဲ့သို့ လွတ်လပ်မှုနယ်ပယ် ကျဉ်းမြောင်းသဖြင့် ဘာသာစကား၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လျစ်လျူရှု၍ လွတ်လပ်မှုအခွင့်အရေးကို ရယူ၍ အများဆုံးအသုံးပြုခဲ့ရာမှ စာဆိုအခွင့်ထူးများရရှိခဲ့သည်။ စာဆိုအခွင့်ထူးနှင့်ပတ်သက်၍ အင်တီစီစာပေ ဝေါဟာရအဘိဓာန်တွင်

“ကဗျာတစ်ပုဒ် ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရန်အတွက် ပုံမှန်စကားလုံး အစီအစဉ်များကို ပြင်ခြင်း၊ အသံထွက် တစ်မျိုးတစ်မည် ဖြစ်စေခြင်း၊ အမြင်ကာရန်များ ဖန်တီးခြင်း၊ ပေါရာဏ စကားလုံးများ အသုံးပြုခြင်း၊ စကားလုံးအသစ်များ တီထွင်ခြင်းတို့သည် လွတ်လပ်စွာ ဖန်တီး ရေးဖွဲ့လေ့ရှိသော ကဗျာဆရာတို့တွင်ရှိသည့် အခွင့်ပင်ဖြစ်သည်။”^၁

ဟူ၍ ဆိုထားပါသည်။ ထိုဖွင့်ဆိုချက်အရ ကဗျာရေးသူတို့၏ လွတ်လပ်စွာ စကားလုံးများကို ဖန်တီးအသုံး ပြုခွင့်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

စာဆိုအခွင့်ထူးကို အပြည့်အဝရယူဖန်တီးခြင်းဖြင့် သုံးရိုးသုံးစဉ်မှ သွေဖည်နေသော၊ အလွန်ကွဲပြား ခြားနားသော၊ ထူးခြားဆန်းသစ်သော အသုံးအနှုန်းများ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ အလွန်ကွဲပြား ခြားနားခြင်းများလည်း ရှိနိုင်သည်။

‘သွေဖည်’ဟူသော စကားလုံး၏အနက်ကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင်

“သွေဖည်-ကြို၊ ရှောင်လွှဲသည်။ ဆန့်ကျင်သည်။”^၂

ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ဝက်(ဘ်)စကားအဘိဓာန်တွင်

“စံ၊ နှုန်း၊ မူ တစ်ခုခုမှ ဘေးချော်ထွက်သည်။ လမ်းလွှဲသည်။ ပင်မလမ်းကြောင်းမှ ထွက်သွားသည်”^၃

ဟူ၍ အနက်ဖွင့်ထားပါသည်။

^၁ Mornor, 1998, 169
^၂ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၉၊ ၃၄၀။
^၃ Webster's New World 103. Dictionary, 1991, 377

ဂျက်ဖရီလိချ်က

“ကဗျာဆိုင်ရာဘာသာစကားသည် သဘောတူညီချက်ကို ဆန့်ကျင်စေနိုင်သည်။ တိမ်းယိမ်းလမ်းလွဲ စေနိုင်သည်။ အထူးအားဖြင့် သုံးရုံးသုံးစဉ် ဘာသာစကားနှင့် ကွဲပြား ခြားနားသည်။ အချို့သည် ထင်ရှား သိမြင်လွယ်စေသော အနက်ကိုရ၍ အချို့သည် လျှို့ဝှက် သိပ်သည်းသော အနက်ကိုဆောင်သည်။ ထိုအရာတို့သည် သွေဖည်မှု၏ တန်ဖိုး၊ အကြောင်းရင်း ဖြစ်သည်”^၁

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ရေးဟန်ဆိုင်ရာအဘိဓာန်တွင်လည်း

“ဘာသာဗေဒအဆောက်အဦ၏ စာပေ စည်းမျဉ်းများကို ချိုးဖျက်ခြင်းနှင့် ပိုလွန် သုံးစွဲခြင်းတို့ ဖြစ်သည်”^၂

ဟုဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ဇော်ဇော်အောင်က

“သွေဖည်ခြင်းဆိုသည်မှာ ဘာသာစကားစံများနှင့် အခြားလူမှုရေးအရ သတ်မှတ်ထားသော စံများ၊ ဗလာက သတ်မှတ်ချက်စံများကို ကျော်လွန် ဖောက်ဖျက်ခြင်းသည် သွေဖည်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။”^၃

ထို့ကြောင့် သွေဖည်မှုဆိုသည်မှာ ဘာသာစကားစံများ၊ လူမှုရေးအရ၊ အစဉ်အလာ ယဉ်ကျေးမှုအရ သတ်မှတ်ထားသောစံများ လောက သတ်မှတ်ချက် စံများကို ကျော်လွန်ဖောက်ဖျက်၍ ဝတ္ထုကဗျာစသော စာပေတို့တွင် သုံးနှုန်းရေးသားခြင်းကိုဆိုလိုပါသည်။

ကမ္ဘာကျော်ဘာသာဗေဒပညာရှင် ချမ်စကီး၏ အဆိုကို

“အရောင်အဆင်းမဲ့သော အစိမ်းရောင်စိတ်ကူးများသည် ဒေါသကြီးစွာ အိပ်နေကြသည်”^၄

^၁ Leech, GN, 1969, 5.
^၂ Wales, Kaite, 2001, Dictionary, 1991, 377.
^၃ ဇော်ဇော်အောင်၊ ၂၀၀၆၊ ၂၅၅။
^၄ ခင်မင်၊ မောင်(နေဖြူ)။ ၁၉၉၇၊ ၇၃။

ဟု မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ) က ဖွင့်ပြထားပါသည်။ ယင်းဝါကျသည် သဒ္ဒါစည်းကမ်းနှင့် အညီ ဖွဲ့ထားသော ဝါကျဖြစ်သည်။ နာမဝိသေသန၊ နာမ်၊ ကြိယာဝိသေသန၊ ကြိယာ တို့ကို တွဲစပ်သုံးထားပုံ မှန်ကန်သည်။ ဝါကျတွင်းပုဒ် အထားအသို မှန်ကန်သည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်အရမူ သုံးရိုးသုံးစဉ်နှင့် မတူဘဲ ထူးခြားစွာ သွေဖည်နေသဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ရှိသော ဝါကျအဖြစ် လက်ခံနိုင်ရန် ခဲယဉ်းကြောင်း တွေ့နိုင်သည်။

ဇော်ဂျီ၏ ‘ပန်းပန်လျက်ပဲ’ ကဗျာတွင်
“ဗေဒါပျံအံကိုခဲ၊ ပန်းပန်လျက်ပဲ”^၁

ဟူ၍ ဗေဒါပန်းကို လူသားအနေဖြင့်တင်စားကာ လောကဓံကို ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်ပုံနှင့် ရေးဖွဲ့ထားရာထူးခြား နှစ်သက်ဖွယ် ဘဝအားမာန်ပေးသည့် ကဗျာတစ်ပုဒ်အဖြစ် ဖြစ်တည်လာခဲ့သည်။

မင်းသုဝဏ်၏ ‘ပျဉ်းမငုတ်တို’ ကဗျာတွင်လည်း သွေဖည်မှု၏စွမ်းအင်ကို
“လေပြည်ထဲတွင်၊ ငယ်ရုပ်ဆင်သည်
အသင်ယောကျ်ား ကောင်းတကား”^၂

ဟု ရေးဖွဲ့ထားရာ ပျဉ်းမငုတ်တိုကို သက်ကြားအိုအဖြစ် လည်းကောင်း၊ ယောကျ်ား ကောင်းတစ်ဦးအနေဖြင့် လည်းကောင်း ခံစားပြီး နှစ်သက် မြတ်နိုးလာစေပါသည်။

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ ‘ကိုးခန်းပျို့’တွင်လည်း
“ဟိရိကျောငွေ၊ ဩတ္တပံရွှေနှင့်၊ နံ့မွေ့ကြာပုံ၊ စက်ရုံသန္တာ၊
သဒ္ဒါမျက်မြ၊ သီလပုလဲ၊ စွန့်ကြဲဒါန၊ စာဂမဏိ၊ ဗုဒ္ဓိဝရဇိန်
တောက်ထိန်ချနှစ်ပြား၊ ဥစ္စာများကို၊ သူ့အားဝေငှ၊
ဉာဏသူဌေး၊ ဉာဏ်လှူပေးသား၊ ကံကျွေးတတ္တ၊ ဤကျမ်းပြုသည်
ဂရုမြောက်စည်၊ မဟာထေရ်ကို၊ မြန်ပြည်မတဲ့။
ကျော်လွံ့သတင်း၊ သိန်းယိုချင်းသည်... မည်ရင်းအဘယ်သညာနည်း”^၃

ဟူ၍ အစိုင်အခဲရှိမြဲ ဓမ္မတာမဟုတ်သော သူတော်တရားခုနှစ်ပါးကို အစိုင်အခဲဖြစ် သော ရွှေ၊ ငွေ၊ အစရှိသည့် ဝတ္ထုတို့နှင့် တစ်သားတည်းပြုထားရာ သူတော်ကောင်း တရား တို့သည် ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာသည်။

ထို့ကြောင့် စိတ်ကူးဉာဏ်ဖြင့် ဖန်တီးရေးဖွဲ့သော ရသစာပေအဖွဲ့တွင် စာဆို အခွင့်ထူးဖြင့် ဘာသာ စကားကိုသုံးရုံးသုံးစဉ်မှ သွေဖည်၍ရေးဖွဲ့သည့်အတွက် ကဗျာ

^၁ ဇော်ဂျီ၊ ၁၉၆၀၊ ၁၇၀။
^၂ မင်းသုဝဏ်၊ ၁၉၉၇၊ ၈၁။
^၃ ရဋ္ဌသာရ၊ ရှင်မဟာ၊ မ-၁၃၃၁၊ ၂၂၈။

စွမ်းအင်သည် ထူးခြားလေးနက်လာစေသည်။ ထင်ရှားတောက်ပြောင်လာစေ သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

၃။ စံသွေမှုအမျိုးအစားများ

ကဗျာများတွင်တွေ့ရသော သွေဖည်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ဂျက်ဖရီလိချ်က “အင်္ဂလိပ်ကဗျာအတွက် ဘာသာဗေဒလမ်းညွှန်စာအုပ်တွင် သွေဖည်မှု အမျိုး အစား (၈)မျိုး”^၁

ဟုခွဲ၍ခေါ်ထုတ်တင်ပြခဲ့သည်။ ယင်းတို့မှာ

- (၁) စကားသံစံသွေမှု
- (၂) ဝေါဟာရစံသွေမှု
- (၃) သဒ္ဒါစံသွေမှု
- (၄) အနက်အဓိပ္ပာယ်စံသွေမှု
- (၅) အသုံးကွဲစကားစံသွေမှု
- (၆) စာကြောင်းအထားအသိုစံသွေမှု
- (၇) ဒေသသုံးစကားစံသွေမှု
- (၈) ခေတ်ကာလစံသွေမှု

တို့ဖြစ်ပါသည်။

တင်မိုး၏ ‘အချစ်ရိပ်’ ကဗျာကို သာဓကဆောင်လိုပါသည်။

“အရင်းရှင်များ၊ ဈေးကစား၍
 ခေါင်းပါးအိမ်တိုင်း၊ သရောခိုင်းစဉ်
 သစ်ကိုင်းခြောက်မျှ၊ ကိုယ်ကာယလည်း
 ရှုံ့တွပ်နံ့ခြောက်၊ သေမလောက်တွင်
 မျောက်ဥကျွေးဥ၊ ရှာကြံစုလျက်
 ကရုဏာပွား၊ ဝေမျှစားဟု
 မြင်ကြားယောင်ကာ၊ လွမ်းတန်ရာ၏။”^၂

ဟူ၍ရေးဖွဲ့ထားသည်။

^၁ Phonological deviation

^၂ တင်မိုး၊ ၂၀၁၃၊ ၂၉၈။

ဤကဗျာတွင် သရော်ခိုင်းစကားသည် ပေါရာဏဟု မဆိုသာသေးသော်လည်း ထိုတစ်ချိန်က သုံးခဲ့သောစကားဟောင်းဖြစ်သည်။ မျက်မှောက်ခေတ်အသုံးမှာ အငတ်ဘေး၊ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်းဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ခေတ်မတူသောစကားကို ယူသုံးထားသဖြင့် ခေတ်ကာလစံသွေနေပါသည်။

ဗန်မော်ညိုနွဲ့၏ “သခင်တမ်းနှင့်လေတော့မည်” ကဗျာတွင်

“နွေမှသည်ပြောင်း
မိုးလည်းနှောင်း၍၊ ဆောင်းသို့ဝင်စ
သုံးမာသဝယ်၊ သက်မျှဒါရူ
ပင်နန်းသူလျှင်၊ ဘွင်ဆူလိုက်လှဲ
မျက်ရည်ရွဲနှင့်၊ ရွှေခဲဖုန်းခေါင်
မယ်တို့မောင်ကို၊ ပေါ်ယောင်မြော်လင့်
ပူမီးပင့်၍
တမ်းနှင့်ရှာလေချေတော့မည်”^၁

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။

ဤကဗျာတွင် နွေမှသည်မိုး၊ မိုးမှသည်ဆောင်း ရာသီသုံးသွယ်စလုံး မောင် ပေါ်လာနိုးဖြင့် သောကမီးနှင့် မျှော်လင့်တမ်းတနေရှာပုံကို ဖွဲ့ဆိုထားရာ၌ ‘သုံးမာသ’ ဟူ၍ ပါဠိသက်စကားသုံးကို သုံးထားသဖြင့် ခေတ်ကို စံသွေ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။

“အညာလက်ဆောင်” ကဗျာတွင်လည်း-

“မူကျင့်ငဲ့ တဖျင်းသုန်
အညာသားမို့ စကားတုန်သော်
ဗလုံဗထွေး
သရော်ရမ်းလို့ ရယ်သွမ်းသွေး
ရှက်ဆေးဘယ့်နယ်
ချေရမယ်လေး”^၂

အညာလက်ဆောင် ကဗျာတွင် အညာသားလုလင်ပျိုသည် သဇင်ပန်းများ သင်းပျံ့နေချိန်တွင် ကျောက်ပျဉ်၊ ဆံညှပ်၊ ဆံခု၊ ဘီးများ လက်ဆောင်အဖြစ် ယူ၍ ခရီးတစ်ထောက် လာချင်ပါသည်။

^၁ ညိုနွဲ့၊ ဗန်မော်၊ ၁၉၆၃၊ ၅။
^၂ ညိုနွဲ့၊ ဗန်မော်၊ ၁၉၆၃၊ ၁၀၅

အမူအကျင့်များကွာခြားသည့် အညာသားဖြစ်၍ စကားတုန်သည်ကို လှောင်
ပြောင် သရော်ရယ်သွမ်းသွေးပါက အရှက်ရသည့်ခံစားချက်ကို မည်ကဲ့သို့ ချေပရမည်
နည်းဟု ဖွဲ့ဆိုထားရာ၌ ‘တဖျင်းသုန်’ ဟူ၍ ရှေးသုံး ပေါရာဏ စကားကို ထည့်သွင်း
ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။

တစ်ဖန်ကိုလေး (အင်းဝဂုဏ်ရည်)၏ ‘တစ်ခဏ’ ကဗျာတွင် တစ်ခဏတာ
အချိန်အတွင်း ဝမ်းသာဝမ်းနည်း ခံစားရသော ခံစားမှုကို စာဆိုကရေးဖွဲ့ထားပါသည်။
လေပြင်းကျချိန်တွင် မွေးချိန်တန်သော နွားမသည် နွားလေးကို မွေးပါသည်။ မှန်အိမ်
မီး မှိုန်မှိုန်ဖြင့် နွားလေးမွေးချိန်ကို စောင့်နေရှာသော ဆင်းရဲသားလေးသည် နွားလေး
မွေး၍ ဝမ်းသာရသည်က တစ်ချက်၊ ယခင်ယူသုံးထားသော အကြွေးကို သတိရမိ
သည့် အချက်၊ ဤသို့ ဒွိဟခံစားနေရပုံကို

“အားရပါးရ၊ ကြည့်မဝခင်
နွားလှပိုင်ရှင်၊ မျက်နှာတွင်
ယခင်အခါ၊ ယူသုံးလှာတဲ့
သပြာငွေကြေး၊ သူ့အကြွေးနဲ့
နွားလေးတန်ဖိုး၊ ချိန်ဆထိုးရင်း
နွမ်းညှိုးအားငယ်သွားရှာတယ်”^၁

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ အကြွေးနှင့်နွားလေး တန်ဖိုးချင့်တွက်မိသည့်အခိုက် စိတ်ပျက်
အားငယ်သွားရပုံကို စာဆိုဖော်ပြထားသည်။ ဤတွင်ငွေကြေးကို ယခုခေတ်သုံး
ကျပ်ငွေ(ဒေါ်လာ၊ ဝမ်၊ ယန်း၊ ရူပီး-နိုင်ငံခြားငွေကြေး) သတ်မှတ် သုံးစွဲထားရာတွင်
‘သပြာ’ ဟူသော ရှေးခေတ်သုံးစကားဖြင့် ခေတ်ကိုစံသွေ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။

ထီလာစစ်သူ၏ ၁၉၆၀ ခု ဒီဇင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့ ‘ဝမ်မနော်’၊ ‘ဝမ်ဆွတ်မွေ’၊
‘ဝမ်တုန်’ ဒေသတိုက်ပွဲ ကဗျာတွင်-

“ဝမ်မနော်တိုက်ပွဲ၊ ရိုက်ခြီးပွဲလော့
သဲမဲပစ်ခတ်၊ တိုက်ခိုက်လတ်သည်
သတ္တိရှိရှိ၊ ကြုံကြဘိရှင့်
သွေးဖြင့်ရေးမှတ်”^၂

ဟူ၍ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။

^၁ လေး၊ ကို၊ အင်းဝဂုဏ်ရည်၊ ၂၀၁၂၊ ၃၇။
^၂ စစ်သူ၊ ထီလာ၊ ၁၉၆၂၊ ၁၃၅။

ဤကဗျာတွင် စာဆိုသည် ‘ဝမ်မနော်’ တိုက်ပွဲတွင် သရုပ်ဖော် ရေးဖွဲ့ရာ၌ တိုက်ပွဲအရှိန် ပြင်းထန်ပုံ၊ စစ်သည်တော်များ သတ္တိရှိရှိ တိုက်ခတ်ပုံတို့ကို သွေးဖြင့် ရေးမှတ်ခဲ့သည်။ ဤတွင် ရှေးခေတ် ပေါရာဏအသုံးဖြစ်သော ‘ရိုက်ခြီးဝဲ’ ကို ထည့်သွင်း ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ထူးခြားမှုတစ်ခုဖြစ်သည်။

ကြည်အောင်၏ ‘စာဟောင်းပေဟောင်းရှာဖွေခြင်း’ ကဗျာတွင်-

“စာဟောင်းပေကြီး၊ သတင်းကြီးသည့်
ကျောင်းကြီးတစ်ဆောင်နားရောက်လာသတဲ့
ကျောင်းကြီးလည်းအို၊ မိုးပေါက်ယိုကာ
သစ်တိုသစ်စ၊ သံမယ်နတို့
ပြုတ်ကျတဲ့လောင်းဖရိုဖရဲ”^၁

ဟူ၍ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။

ဤကဗျာတွင် တက္ကသိုလ်ပါမောက္ခ၊ ဘာသာပါရဂူဆရာ၊ ပေပွဲစားတို့ ရှေးဟောင်း စာပေများကို လိုက်လံ ရှာဖွေနေပုံကို ဖော်ပြထားသည်။ ထိုသူတို့ သွားရောက်ရှာဖွေမည့် ပေစာများရှိသည့် ကျောင်းကြီးသည် မိုးပေါက်များ ယိုကျနေကာ၊ သစ်တိုသစ်စများ တွဲလောင်းပြုတ်ကျနေကာ သံတိုသံစ၊ သံမိုများပြုတ်ထွက်နေသော ပျက်စီးယိုယွင်းအခြေအနေတွင် ရှိနေသည်။ ထိုအခြေအနေ၊ ကျောင်းကြီး၏ပုံသဏ္ဍာန်ကို ဖော်ပြသောအဖွဲ့တွင် ရှေးခေတ် ပေါရာဏအသုံးဖြစ်သော ‘သံမယ်န’ ကို ထည့်သွင်း ဖွဲ့စပ်ထားသည်။

ကဗျာကို ရေးဖွဲ့ရာတွင် ခေတ်ကာလဝေါဟာရ စကားလုံးများကို ကန့်သတ်၍ လည်းကောင်း၊ ဘောင်ခတ်၍ လည်းကောင်း ရေးသားလေ့မရှိပေ။ စိတ်ကူးဉာဏ် ကွန့်မြူးရာကို လိုက်၍ အတွေးသရုပ်ကို ပုံဖော်ရာမှ ခေတ် အသီးသီး၏ အသုံးအနှုန်းများသည် ကဗျာထဲတွင် ပါဝင်လာခဲ့သည်။ ထိုသို့ပါဝင်လာခဲ့ရာမှ ခေတ်ကာလ စံသွေမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။

ရေးဟန်အဘိဓာန်တွင်-

“မျက်မှောက်ခေတ် သမိုင်းသည် လူသိများသော ဟာသစာများ၊ တစ်ဦးချင်းနှင့် စပ်ဆိုင်သော ပုံဝတ္ထုများ ပုံပြင်များ ကဗျာများ ဖြစ်သည်။”^၂

^၁ ကြည်အောင်၊ ၁၉၆၅၊ ၁၉၅။

^၂ Wales, Katie, 2001, 188

ဟူ၍ဖွင့်ဆိုထားရာ ဟာသစာပေ၊ ပုံဝတ္ထုများ၊ ကဗျာများတွင် မျက်မှောက်ခေတ်သမိုင်း အခြေအနေ သွင်ပြင်မူရာတို့ ထင်ဟပ်နေသည်။ ထိုမျက်မှောက်ခေတ် သွင်ပြင်မူရာ တို့ကို ကျော်လွန်၍ ရေးဖွဲ့ခြင်းဖြင့် စံသွေမှုများဖြစ်ပေါ်လာသည်။

အင်္ဂလိပ်ကဗျာအတွက် ဘာသာဗေဒလမ်းညွှန်စာအုပ်တွင်-

“ခေတ်ဟောင်းစာလုံးများသုံးခြင်းနှင့် သေပြီးသော(မပြောတော့သော) ဘာသာစကားမှစာလုံးများ သုံးခြင်းသည် စာပေအနုပညာသမိုင်းတွင် ခွဲခြားရန်ခက်သည်။ သို့သော် ကဗျာသည် ခေတ်ဟောင်းစာလုံး များကို သုံးခြင်းတွင်ကောင်းစွာ မှီခိုမှုရှိသည်”^၁

ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ဗန်းမော်ညိုနွဲ့၏ ‘ဇော’ ကဗျာတွင်

“အကြွေးထပ်သည်ထင့်၊ ပေးဆပ်ရမကုန်သပြာ၊
ဘုံတဏှာ ဘဝသံသရာတစ်ကြော”^၂

ဟူ၍ ငွေကြေးတန်ဖိုးကို ‘ကျပ်ငွေ’ ဖြင့် လည်းကောင်း ဖော်ပြပါသည်။ ‘သပြာ’ ဟူ၍ ယခုခေတ်တွင် သုံးနှုန်းခေါ်ဝေါ်လေ့မရှိပါ။ ခေတ်ကာလ သွေဖည်နေသည်ကို တွေ့ရ ပါသည်။

တက္ကသိုလ်မင်းမော်၏ ‘ဆတ္တာသည်’ ကဗျာတွင်

“သူငယ်ချင်း၊ မင်းသူ့ကိုကြည့်၊ ဘိုကေဆံပင်၊ အညှပ်သင်စ၊
မကျင်မလည်၊ ဆတ္တာသည်လို”^၃

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားရာ ‘ဆတ္တာသည်’ ဟူသောစကားသည် ဆံဖြတ်သူဟူသော အနက် ဖြင့် ရှေးကသုံးခဲ့သော စကားဟောင်းဖြစ်သည်။ မျက်မှောက်ခေတ်တွင် သုံးစွဲသော အသုံးအနှုန်း မဟုတ်ပေ။ ခေတ်ကိုစံသွေ၍ ရေးဖွဲ့ထားသည်။

မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)၏ ‘ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း’ စာအုပ်တွင်-

မန်လည်ဆရာတော်၏ သမ္ဘူလသျှိုးလိုက်ရတုတွင် နူနာစွဲပြီး တောထဲသို့ ထွက်ခွာသွားသော မောင်တော် သောတ္တိသေနနှင့်အတူ လိုက်ပါပြုစုသည့် သမ္ဘူလ မင်းသမီးကို ဒါနောဘီလူးက စတွေ့၍ ပြောဆိုပုံကို-

“မိဘုန်းမို့ငဲ့၊ အိုအိုလှညက်စံ၊ ဘယ်မျိုးဝံသ၊

^၁ Leech, Geoffery, 1969, 52
^၂ ညိုနွဲ့၊ ဗန်းမော်၊ ၁၉၆၃၊ ၁၀၈။
^၃ မင်းမော်၊ (တက္ကသိုလ်)၊ ၁၉၈၈၊ ၁၂၀။

ဘယ်နာမံရပေသည်၊ ငယ်ကမပွန်း၊ ယခုမှကျွမ်းသာမို့
နှုတ်ခွန်းမောင်ကန်သည်၊ ဆလံမယ့်ကိုပေး၏လေ
မိန့်ပမိငယ်၊ သတိုးမယ်ကို၊ မျိုးနွယ်သိလိုမေး၏လေ”^၁

“လက်အုပ်ချီ၍၊ ဒေဝီမိရွှေသွေး၊ မလုံလိပ်ပြာ၊
ထိတ်လှစွာသည်၊ သာယာနှုတ်သံလေးနှင့်
ကျွန်မကိုမေးလေသလား၊ အရေးပိုင်ကြီးရှင်
ဒါနဝခေါ် ဦးရီးတော်ငယ်၊ ကျွန်တော်မကြောင်းအင်က”^၂

ဟူ၍ဖော်ပြရာ၌ “ဤဇာတ်လမ်းသည် ငါးရာ့ငါးဆယ်နိပါတ် သမ္ဘလဇာတ်လာ
သောတ္ထိသေနနှင့် သမ္ဘလတို့၏ ဇာတ်လမ်းဖြစ်သည်။ ဤဇာတ်လမ်းကို မန်လည်
ဆရာတော်က ရေးဖွဲ့ရာတွင် ဒါနောဘီလူးက ‘မယ့်ကိုဆလံပေး၏လေ’ ဟုပြော
သည်။ သမ္ဘလက ဒါနောကို ခေါ်သည့် ‘အရေးပိုင်ကြီး’ ဟူသော ခေတ်က အသုံးများ
ထည့်ထားသည့်အတွက် ပျော်ပျော်ပါးပါးဆိုရသော သျှိုးလိုက်ရတု၏ သဘာဝနှင့်
အညီ ရွှင်မြူး သွက်လက်လာရသည်” ဟု ရေးသားထားပါသည်။ ပေါရာဏကို
မျက်မှောက်ခေတ်အသုံးအဖြစ် သုံးပြုခြင်းမဟုတ်ဘဲ၊ မျက်မှောက်ခေတ်သုံးစကားကို
အတိတ်ဇာတ်ဝတ္ထုထဲသို့ ဆွဲယူသုံးစွဲခြင်းဖြစ်သည်။ သရော်သံပါသဖြင့် နှစ်သက်ဖွယ်
ဖြစ်လာသည်။ ရယ်မောရွှင်ပြုံးဖွယ် ဖြစ်စေသည်။

ဇော်ဂျီကို ‘ပုဂံခေတ်က သမီးနှင့်အဘ’ ကဗျာတွင် မင်းနန်သူကျေးရွာ
လေးထောင့်ကန် အရပ်က ဣန္ဒြေပစ္စရာအမတ်နှင့် သူ၏ သမီးတို့၏ စေတနာအလှူ
အကြောင်းကို ကဗျာရေးဖွဲ့ထားသည်။

“ရဟန်းကျောင်းမ၊ မစသေးခင်
ဝန်းကျင်ရံပတ်၊ တံတိုင်းခတ်၏
ခတ်ခဲ့သည်မှာ၊ မကြာလှသေး
မပြီးသေးတည့်
အရေးပေါ်၍၊ တစ်နေ့သောအခါ
မြည်လာညှိုးညံ့၊ မြင်းဟီသံနှင့်
ခွာသံကြားကြ၊ ထိတ်လန့်ကြ၏။

^၁ ခင်မင်၊ မောင်၊ (ဓနုဖြူ)၊ ၂၀၁၁၊ ၂၁၆။

^၂ -ယင်း-။

အနန္တပစ္စည်း၊ ဗိုလ်မှူးကြီးသည်
 မတ်ကြီးလူ့န္တာ၊ ပစ္စရာအား
 ခြေမှာစိုက်စိုက်၊ ဦးခိုက်ပြီးနောက်
 နှစ်ယောက်နှစ်နား၊ တီးတိုးစကားတည့်
 ကြားလျှင်ကြားချင်း၊ အမတ်မင်းသည်
 မြင်းပေါ်သို့တက်၊ ပုဂံဘက်သို့
 သွက်လက်လျင်မြန်၊ စိုင်းသွားဟန်သည်
 ဧကန်မှချတာဝန်ကျ။”^{၁၀}

ဤကဗျာတွင် ကျောင်းဆောက်လှူရာ၌ ပထမဦးစွာ တံတိုင်းခတ်သည်။ တံတိုင်းခတ်၍မပြီးသေးမီ မွန်ဂိုတာတာတို့၏ ကျူးကျော်နယ်ချဲ့စစ်ကို ရှေ့တန်းသို့ ထွက်ကာ ခုခံကာကွယ်ရင်း တိုင်းပြည်အတွက် အသက်စွန့်ခဲ့ရသည်။ သမီးသည် အဘ၏ဒါနကို မျက်ရည်စက်လက်ဖြင့် ဆက်၍ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ကျောင်းကြီးဆောက်၍ပြီးသော် အဘ၏ဒါနကို ကုသိုလ်ကောင်းမှုပေးဝေပုံကို ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဤတွင်ပုဂံခေတ်အမတ်လူ့န္တာ ပစ္စရာနှင့် သမီးတို့၏အလှူအကြောင်းရေးဖွဲ့ရာ၌ အနန္တပစ္စည်းကို ဗိုလ်မှူးကြီးဟူသော အသုံးကို ထည့်သွင်း ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ပုဂံခေတ်က ကလန်၊ သံပျင်၊ ဗိုလ်မင်းဟုသာသုံးနှုန်းလေ့ရှိပါသည်။ စာဆို၏ ခေတ်ကအသုံး ကို ထည့်သွင်းဖွဲ့စပ်ထားသဖြင့် သမိုင်းခေတ်စံသွေနေပါသည်။

ကဗျာဆရာတင်မိုး၏ ‘ငါ့စက်ဝိုင်း’ ကဗျာတွင်

“အပူတစ်ရာ
 သူတကာတွေရှိမှန်းသိပါရဲ့၊
 မိမိနှင့်ကိုယ်ချင်းမစာနိုင်
 ငါသာလျှင် ငါသာလျှင်တဲ့
 ငါ့အပြင်ဘယ်သူမှမခံစားရလေဟန်
 ကိုယ့်ဒုက္ခကိုယ်တမြင်မြင်
 ကိုယ့်ရင်သာ ကိုယ်တနာနာနဲ့၊
 ငါစွဲတွေများနိုင်လှချေရဲ့၊
 သက္ကာယတောမှာလ
 အရှက်နာကျအောင်မောလှချည့်

^{၁၀} ဇော်ဂျီ၊ ၁၉၉၈၊ ၃၅၁။

သောကပွားရပါတဲ့
လောကတရား။”^၁

ဤကဗျာတွင် ဖခင်တစ်ဦး၏ဒုက္ခ၊ သားသမီးများအပေါ်တွင်ထားရှိသော မေတ္တာ၊ စေတနာကိုဖော် ထုတ်ပြရင်း ပံ့ပိုးကူညီပေးမည့် ဇနီးသည် ဆုံးပါးသွားသော အဖြစ်၊ ထိုအဖြစ်အပျက်များမှ ပေါက်ဖွားလာသော ငါစွဲ၊ အတ္တ၊ ထိုအတ္တ ငါစွဲများ ကို ‘သက္ကာယ’ ဟု ပါဠိဝေါဟာရဖြင့် ခေတ်ကိုစံသွေ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ကာရန်ကို အထောက်အပံ့ပြုသော စကားလုံးဖြစ်ပါသည်။

တစ်ဖန် “မေတ္တာမိုးကြီး ရွာပါတော့” ကဗျာတွင်လည်း

“သင်တို့သဘောရှိ၊ ကရောတိဟု
ယောနိမသော၊ ဒေါချည့်မောလျက်
ပြောမိပြောရာ၊ ကောတတ်လာပြီ
ငါသာအမျက်၊ ငါသာရှက်ဖွယ်
ဘယ့်တွက်မာန်တင်းမိသနည်း”^၂

လူတို့တွင်စိတ်ထဲတွင် ဒေါသအလျောက် ပြောမိဆိုမိကြသည်။ အမျက်ဒေါသ မာန်မာနသည် ဂုဏ်ယူဖွယ်မဟုတ်၊ ရှက်ကြောက်ဖွယ်ဖြစ်သည်။ ဤသို့သော ကဗျာ ဆရာ၏ အတွေးကို ကရောတိ၊ ယောနိဟူသော ပါဠိဝေါဟာရများကို ထည့်သွင်း ရေးဖွဲ့ထားခြင်းဖြင့် အသံသာသည့်အပြင် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း လှပစေပါသည်။

တစ်ဖန် ‘ရုပ်ဝါဒီများရပ်ကွက်’ ကဗျာတွင်

“မိုးလင်းတာနဲ့ထုံးစံအတိုင်းမျက်နှာကိုအိမ်အပြင်ထုတ်
မိုးချုပ်တဲ့အခါ ကိုယ်မျက်နှာပြန်ရုပ်သိမ်းတော့
အင်း.....လူတွေကို ရှုနေရတာ မနေ့ကနဲ့ဘာမှမထူး
ပုရပိုက်မှာခုလိုမှတ်ချက်ရေးနေခိုက်
‘ထို့’ ခနဲတံတွေးထွေးချလိုက်တဲ့အသံ
လောကထဲတုန်ခါ..... ပဲ့တင်ထပ်သွားပါတော့တယ်”^၃

^၁ တင်မိုး၊ ၂၀၁၃၊ ၁၂၅၉။
^၂ တင်မိုး၊ ၂၀၁၃၊ ၉၃၇။
^၃ ထွန်းစေမြင့်၊ ၂၀၁၆၊ ၁၁၄။

အတိတ်ပစ္စုပ္ပန်၊ မနေ့ကနှင့် ယနေ့ရပ်တည်နေရသောဘဝကို မနှစ်မ့်သော ခံစားမှုကို သရုပ်ဖော်ထားပါသည်။

ခေတ်အဆက်ဆက် ကျောက်စာ၊ မင်စာ၊ ပေစာ၊ ပုရပိုက်စာ၊ ဟူ၍ အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲတိုးတက်ခဲ့သည်။ ယနေ့ခေတ်တွင် ပုရပိုက်ပေါ်၌ စာပေရေးသားမှု မရှိတော့ပေ။ ကာရန်ညီညွတ်စေရန် ခေတ်ကို သွေဖည်၍ ရေးဖွဲ့ထားသည်။

မောင်ခိုင်မာ၏ ရှင်မရေ... ကဗျာပေါင်းချုပ်တွင်ပါသော ‘အိမ်’ ကဗျာတွင် လူ့လောက လူသားတို့၏ လိုအပ်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သော နေစရာအိမ်တစ်လုံးကို ရှင်မအတွက်ဆောက်လုပ်ဝယ်ပေးချင်သော ကဗျာဆရာ၏အတွေးပုံရိပ်ကို တွေ့ရသည်။

“အိမ်.....ဆိုတာ

အမိုး၊ အကာ၊ အခင်း၊

လေညင်းခံပြတင်းတံခါး

ခြံဝင်းနဲ့ကားဂိုဒေါင်

အိမ်ခေါင်မှာ တီဗွီတိုင်

တတ်နိုင်သလောက်တည်ဆောက်

မိုးတိမ်ကိုဖောက်မလား(ရတယ်)

စက်လှေကားတတ်မလား(ရတယ်)

လေအေးစက်ထားမလား(ရတယ်)

.....

လျှပ်စစ်မီး ပန်ကာနှင့်

သံဇကာလည်းမဟုတ်

ကန်သာယာနဲ့ ဥယျာဉ်ခြံမြေမဟုတ်

ဗေဒင်ဟူးရား

ပုဏ္ဏားပုရောဟိတ်တို့ရဲ့

အတိတ်နမိတ်အယူအကောက်

အိမ်သစ်ဆောက်မင်္ဂလာမဟုတ်။”^၁

^၁ ခိုင်မာ၊ မောင်၊ ၂၀၁၅၊ ၄၀။

လူတို့နေစရာအိမ်သည် လူ့လောကတွင် အမှန်တကယ်လိုအပ်နေသည်။ အိမ် မရှိသောသူများ ကျောက်ခေတ်ကို တမ်းတနေကြသည်။ နေစရာ အိမ်တစ်လုံးကို အိမ်ရှင်မအတွက် ဖန်တီးမပေးနိုင်သော ကဗျာဆရာ၏ ဒုက္ခကိုတွေ့ရသည်။

တစ်ဖန်

‘တဲတံခါးမှာ
ကဲလားထောက်စရာမလို
သူရဲခို၊ သူရဲပြေးမလို
ဗဟိုစည်မျှော်စင်မလို
တော်ဝင်ပြဿဒ်မလို
ဆက်သွယ်ရေးဂြိုဟ်တုမလို
မိုက်ခရိုဝေ့မလို’^၁

ဤကဗျာတွင် ကဗျာဆရာသည် ‘အိမ်’ တစ်လုံး၏ မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပုံကို ရေးဖွဲ့ပြထားသည်။ ဤသို့ ရေးဖွဲ့ရာတွင်- ဟူးရား၊ ပုဏ္ဏား၊ ပုရောဟိတ် စသော စကားလုံးတို့သည် ရှေးခေတ်သုံးစကားများဖြစ်ကြသည်။ ယခုခေတ်အသုံးမတွင်ကျယ် တော့သော ပေါရာဏအသုံးများ ဖြစ်သည်။ တစ်ဖန် နန်းတော် တည်ဆောက်ရာ တွင်သုံးသော ဗိသုကာအသုံးများဖြစ်သော ‘သူရဲခို၊ သူရဲပြေး၊ ဗဟိုစည်’ တို့ကို ထည့်သွင်း အသုံးပြုရေးဖွဲ့ထားသည်။

ထို့ပြင် ‘အသံကမ္ဘာရဲ့ ကံကြမ္မာ’ ကဗျာတွင်

‘ကံကြမ္မာရဲ့အမည်လှစေဖို့
ပန်တျာဂီတရဲ့ အသံတွေဟာ
ကမ္ဘာလောကကြီးရဲ့ နံရံတွေကို
သဒ္ဓါသောမန နည်းနဲ့ခြံရံကာ
သန်သန်မာမာတုန်ခါမည်ဟည်းစေခဲ့ပြီး’^၂

ဂီတသံစဉ်များသည် ကမ္ဘာလောကကြီးကို နှစ်သက် သာယာစေခဲ့သည်။ ဤတွင် ‘ကံကြမ္မာအမည်လှ’ ‘ပန်တျာဂီတ’ ‘ကမ္ဘာလောက’ ‘သဒ္ဓါသောမန’ ‘အသံ’ ‘နံရံ’ ‘ခြံရံ’ ဟူသော နဘေထပ်ကာရန်အသုံးများဖြင့် စပ်ဆိုထားသည်။ သဒ္ဓါသောမန ဟူသော ပါဠိဝေါဟာရကို ထည့်သွင်း ရေးဖွဲ့ထားခြင်းဖြင့် အသံသာ၍ အနက်

^၁ ခိုင်မာ၊ မောင်၊ ၂၀၁၅၊ ၄၅။

^၂ ခိုင်မာ၊ မောင်၊ ၂၀၁၅၊ ၂၄၅။

အဓိပ္ပာယ်ကို ပေါ်လွင်စေပါသည်။ စာဆိုအခွင့်ထူးတစ်ရပ်ဖြင့် ခေတ်ကိုကျော်လွန်၍ ရေးဖွဲ့ ထားရာ ကာလစံသွေနေပါသည်။

ဤသို့ဖြင့် မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင် ပုဂံခေတ်ကစ၍ မျက်မှောက်ခေတ် တိုင်အောင် ရေးဖွဲ့ခဲ့သော စာပေအဖွဲ့တို့တွင် ခေတ်တစ်ခေတ်ဆီ၌ သုံးစွဲလေ့ရှိသည့် ကဗျာသုံး၊ စာသုံးစကားများ၏ စံသွေဖည်၍ ရေးဖွဲ့ထားခြင်းဖြင့် ခေတ်ကာလ သွေဖည်မှုနှင့်အတူ စာဖတ်သူ၏စိတ်အာရုံကို ထူးခြားဆန်းသစ်စေပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ကဗျာစာပေအဖွဲ့သည် ဘာသာစကားကိုအသုံးပြု၍ ရေးဖွဲ့ရာသော ရသစာပေ အဖွဲ့တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ကဗျာစာဆိုများသည် စိတ်ကူးဉာဏ်စွမ်းရှိသလောက်၊ တီထွင် နိုင်စွမ်းရှိသလောက် ဘာသာစကားကို လွတ်လပ်စွာ ရေးဖွဲ့နိုင်သည့်အခွင့် ရှိပါသည်။ ထိုအခွင့်ကို စာဆိုအခွင့်ထူးဟု ခေါ်သည်။ ကဗျာစာဆိုတို့သည် သူတို့၏ အတွေး အမြင်၊ ခံစားချက်၊ လောကအပေါ် ရှုမြင်မှုတို့ဖြင့် ကဗျာကို ရေးစပ်လေ့ရှိသည်။ ထိုသို့ ရေးဖွဲ့ရာတွင်လည်း နေ့စဉ်သုံး ပုံမှန်စကား (အရေးရာအပြောပါ) လိုက်နာရမည့် နည်းနာများ၊ စံများ၊ စည်းမျဉ်းဥပဒေများကို မလိုက်နာပဲ စာဆိုအခွင့်ထူးယူကာ ဖောက်ဖျက်သွေဖည် ရေးဖွဲ့လေ့ရှိပါသည်။ ဘာသာစကား၏ အစိတ်အပိုင်းများ ဖြစ် သော စကားသံ၊ ဝေါဟာရ၊ ဝါကျ အနက်အဓိပ္ပာယ်တို့ကို သုံးရိုးသုံးစဉ်အတိုင်း အသုံးမပြုပဲ သွေဖည်လိုက်ခြင်းဖြင့် စာဖတ်သူအား ထူးခြားသောဆန်းသစ်စေသော အာရုံခံစားမှုကို ရရှိစေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကဗျာတွင် သွေဖည်မှုများသည် ကဗျာ စာဆိုဖော်ပြလိုသော အကြောင်းအရာကို ပိုမို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေသကဲ့သို့ စာဖတ်သူ တို့အား ရသခံစားမှုနှင့်ဘဝအမြင် အာနိသင်ထက်မြက်စေရန် ပြုလုပ်ပေးနိုင်ပါသည်။ ခေတ်ကာလ စံသွေခြင်းကို ပါဠိဝေါဟာရသုံးခြင်း၊ ပေါရာဏစကား သုံးခြင်းဖြင့်၊ ရေးဖွဲ့ခြင်း၊ ခေတ်လွန်ဝေါဟာရ သုံးစွဲရေးဖွဲ့ခြင်းတို့မှ လေ့လာဖော်ထုတ်ရရှိပါသည်။

နိဂုံး

ခေတ်အဆက်ဆက် ကဗျာဖန်တီး ရေးဖွဲ့သူတို့သည် သွေဖည်မှုသဘော သက်ဝင်သော ဘာသာစကားအသုံးများဖြင့် ကဗျာများကို ဖန်တီးရေးဖွဲ့ခဲ့ကြပါသည်။ ထိုသို့ ရေးဖွဲ့ခြင်းအားဖြင့် အသံသာယာမှုရှိစေသလို ကာရန်နှင့်လည်း ညီညွတ်စေ သည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ထူးခြားလေးနက်စေသည်။ ခေတ်ကာလ သွေဖည်၍

ရေးဖွဲ့ခြင်းသည်လည်း ကဗျာကို ကာရန်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနက်အဓိပ္ပာယ် အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်စွမ်းရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

- ခင်မင်၊ မောင် (ခနုဖြူ)။ (၁၉၉၇)။ စာပေသမုဒ္ဒရာ၌လက်ပစ်ကူးခြင်း၊ အားမာန်သစ်စာပေ၊ ရန်ကုန်။
- ခင်မင်၊ မောင် (ခနုဖြူ)။ (၂၀၁၁)။ ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ၊ ရန်ကုန်။
- ခိုင်မာ၊ မောင်။ (၂၀၁၅)။ ရှင်မ.....ရေ ကဗျာပေါင်းချုပ်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ၊ ရန်ကုန်။
- ငွေတာရီ။ (၁၉၆၀)။ ငွေတာရီကဗျာပေါင်းချုပ်၊ စာပေလောက၊ ရန်ကုန်။
- ဇော်ဂျီ။ (၁၉၉၇)။ ကဗျာပေါင်းချုပ်၊ စာပေလောက၊ ရန်ကုန်။
- ဇော်ဇော်အောင်။ (၂၀၀၄)။ အနုပညာစံ၊ မုံရွေးစာအုပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်။
- ညိုနွဲ့၊ (ဗန်းမော်)။ (၁၉၆၃)။ လက်ရွေးစင်ကဗျာများ၊ မြကန်သာစာပေ၊ ရန်ကုန်။
- တာရာ (ဒဂုန်)။ (၁၉၆၇)။ အကြောင်းအရာပုံသဏ္ဍာန်အလှဗေဒ၊ ပတ္တမြားဇမောက္ခစာပေ၊ ရန်ကုန်။
- တင်မိုး၊ (၂၀၁၃)။ ကဗျာပေါင်းချုပ်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ၊ ရန်ကုန်။
- ထွန်းဝေမြင့်။ (၂၀၁၆)။ ခေတ်ပေါ်အသံကဗျာပေါင်းချုပ်၊ နှစ်ကာလများစာပေ၊ ရန်ကုန်။
- မင်းမော်၊ (တက္ကသိုလ်)။ (၁၉၉၀မေ)။ ဘာသာဗေဒနှင့်ဗေဒါလမ်းကဗျာ(၆)၊ စာပေဂျာနယ်၊ အားမာန်သစ် စာပေ၊ ရန်ကုန်။
- မင်းသုဝဏ်။ (၁၉၉၇)။ ကဗျာပေါင်းချုပ်၊ စာပေလောကပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်။
- မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၀၅)။ မြန်မာသဒ္ဒါ၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီး၊ ရန်ကုန်။
- မွန်နွယ်၊ မောင်(ရွှေဝယ်)။ (၁၉၆၈)။ အမျိုးသားစာပေဆုရကဗျာများ၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်။
- လေး၊ ကို၊ အင်းဝဂုဏ်ရည်။ (၂၀၁၂)။ မွန်းတည့်အမီ၊ ကြီးပွားရေးစာအုပ်တိုက်၊ မန္တလေး။
- ဝင်းဖေ။ (၁၉၇၈)။ ခေတ်ပေါ်မြန်မာကဗျာ၊ မြဝတီပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

Leech၊ Geoffery.(1969), A Linguistics Guide to English Poerty, London; Longman Group Ltd.
 Literary Criticism, Printed in the Republic of Ireland by Caill Printers Limited, Dublin.
 Wales; Katie (2001), A Dictionary of Stylistics, London, Pearson Education Limited.

ထွန်းဝေမြင့်၏ ‘အိပ်စရေးမျက်လုံးကဗျာ’တွင်
“ငါ့မျက်လုံးတွေဟာအိပ်စရေးမျက်လုံးတွေဖြစ်နေပြီ
လူတွေ၊ စိတ်တွေကို ဖောက်ထွင်းပြီးမြင်နေရတယ်၊
ငါ့အိပ်စရေးမျက်လုံးနဲ့ငါ့ကိုယ်ငါပြန်ကြည့်တော့
ငါ့ဘဝသည်ဒုက္ခ၊ ငါ့ဘဝသည်သုခ

ငါ့ဘဝသည် ဒုက္ခနဲ့ သုခဒြပ်နှော
ငါ့ဘဝသည် ဒုက္ခနဲ့ သုခဆိတ်သုဉ်းရာ။ ”

မိမိ၏ မျက်လုံးဖြင့် သူတစ်ပါး၏ ခန္ဓာကိုယ်၊
စိတ်တို့ကိုဖောက်ထွင်းမြင်နေရပုံကိုရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဒုက္ခဆင်းရဲခြင်း၊ သုခ-
ချမ်းသာခြင်းများသည် လူ့ဘဝတွင် တစ်လှည့်စီဖြစ်ပေါ်နေသည်။ တစ်ဖန်ကဗျာ
ဆရာဦးချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းများကင်းကွာနေပုံကို ရေးဖွဲ့ထားရာအိပ်စက်ရေး ဌာပေ
မျက်လုံးဟူသော အသုံးသည် ယနေ့ခေတ်တွင် သုံးနှုန်းခြင်း
မရှိသေးသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ကဗျာဆရာ၏ တင်စားချက်သဘော
ပါသည့်အသုံးသည်ခေတ်ကိုကျော်လွန်၍ရေးဖွဲ့ထားသည်။